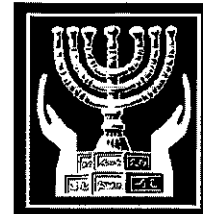

התנועה למען איכות השלטון בישראל (ע"ר)

الحركة من أجل جودة السلطة في إسرائيل The Movement for Quality Government in Israel

כ"ג חשוון, תשע"ח 12/11/2017

סומן: כ-17-15743

לכבוד

מר אהדי אדירי	מר שי באב"ד	ד"ר יובל שטייניץ	מר משה כחלון
מנכ"ל משרד האנרגיה	מנכ"ל משרד האוצר	שר האנרגיה	שר האוצר
<u>משרד האנרגיה</u>	<u>משרד האוצר</u>	<u>משרד האנרגיה</u>	<u>משרד האוצר</u>

נכבדיי שלום רב,

הנדון: קריאה להגשמת רפורמה תחרותית במשק החשמל,

ומבלי לסגת מההליך המשפטי בבג"ץ

סימוכין: מכתבנו מיום 7.5.17 (סומן ט-17-15488);
מכתבנו מיום 22.10.17 (סומן כ-17-15730).

בשם התנועה למען איכות השלטון בישראל, ע"ר, (להלן: "התנועה") הרינו לפנות אליך כדלקמן:

על רקע המשא ומתן בין נציגי הממשלה לוועדי העובדים של חברת החשמל לישראל, אנו קוראים לכם לעמוד על כך שההליך בבג"ץ יושלם ויוכרע, בתקווה לביטול פסק דינו של בית הדין הארצי לעבודה, שהפך דה-פקטו את יחסי הכוחות בין המדינה לוועדי העובדים במונופולים חיוניים, ובכך כבל את ידיה של הממשלה מלקדם רפורמות התייעלות במשק.

כמו כן, אנו דורשים שהמו"מ למול ועד עובדי חברת החשמל יתמקד בתנאי העסקתם וזכויותיהם במקום עבודתם בלבד, ולא יסטה לנושאים עליהם החליטה המדינה זה מכבר, ואשר נועדו לקידום משק חשמל תחרותי – שינוי שהציבור הישראלי כולו משווע לו כבר שנים ארוכות.

רקע

1. בשבועות האחרונים, מנהלים נציגי משרד האוצר והאנרגיה משא ומתן אינטנסיבי למול נציגי הסתדרות העובדים, עובדי חברת החשמל והנהלתה, בעניין הרפורמה בחברת החשמל. משא ומתן זה החל ביוזמת עובדי החברה, לאחר ששופטי בית-המשפט העליון הוציאו צווים על תנאי במסגרת עתירה שהגישה המדינה נגד הפעלת זכות השביתה בחברת החשמל¹.

¹ אבי בר-אלי "בג"ץ הוציא צו על תנאי נגד זכות השביתה בחברת החשמל" The Marker 23.07.2017, <https://www.themarker.com/dynamo/energy/1.4282004>

התנועה למען איכות השלטון בישראל (ע"ר)

الحركة من أجل جودة السلطة في إسرائيل The Movement for Quality Government in Israel

2. כזכור, המדינה עתרה לבג"ץ לביטול פסיקת בית-הדין הארצי לעבודה בסוגיה², פסיקה שהלכה למעשה כבלה את ידיה של הממשלה להוציא לפועל וליישם רפורמות הנוגעות למשק החשמל, אשר בדבר נחיצותן הכיר המחוקק לפני למעלה מעשרים שנים³, מבלי שגיבשה תחילה מתווה מוסכם ומקובל על וועדי העובדים.

ניהול משא ומתן על מתווה הרפורמה

3. לפי הפרסומים, על אף שעובדי החברה היו אלה שיזמו את החזרה למו"מ והגיעו אליו מתוך עמדת נחיתות, לאחר שדאגו להפסיק את העיצומים בחברה באופן מידי בעקבות פסיקת שופטי העליון בעניין, דווקא נציגי הממשלה הם אלה שמתפשרים כעת על עמדותיהם כשנדמה שמטרתם היא להשיג כמעט "בכל מחיר" הסכם עם עובדי החברה⁴.

4. כך, בין היתר, לפי הפרסומים מתגבש סיכום, במסגרתו יזכו העובדים להקים שתי תחנות כוח חדשות בהספק 1,400 מגה-וואט, על אף שבמתווה האחרון שהוצע לרפורמה המטרה הייתה להוציא את ייצור החשמל מידי חברת החשמל לטובת זכיינים פרטיים, כיוון שהחברה נעדרת יתרון יחסי בתחום⁵. בנוסף, עובדי החברה לא יידרשו להפריטן לאחר ההקמה ויהיו גם אלה שיתפעלו את התחנות. כמו כן, דווח כי הממשלה תעניק לעובדי החברה מענקים נרחבים בעבור הרפורמה, וכן כי היא נסוגה מדרישותיה להתייעלות בפיטורי עובדים קבועים.

5. לעמדתנו, לא יתכן שוועד עובדי חברת החשמל יהיו אלה שיכתיבו את מתווה רפורמת החשמל במדינת ישראל. ניהול מו"מ על מתווה הרפורמה תוך התחשבות בצרכיהם של העובדים במונופול החשמל הנוכחי בישראל, בוודאי שלא יביא להחלטה על רפורמה שתקדם שוק חשמל תחרותי בישראל, באופן שיטיב עם כלל הציבור וכפי שהחליטה הכנסת זה מכבר.

6. נדגיש כי אין בדברים האמורים כדי לפגוע בזכותם של עובדי חברת החשמל לנהל משא ומתן בנוגע לתנאי העסקתם, זכויותיהם במקום עבודתם והגמלה הפנסיונית להם זכאים. אולם, אין לנהל משא ומתן על רפורמה שמטרתה לקדם תחרות במשק החשמל, עם אלה שהאינטרס העיקרי שלהם הוא להשאיר את חברת החשמל כמונופול החשמל העיקרי בישראל.

² עסי"ק (ארצי) 18983-09-14 הסתדרות העובדים הכללית החדשה נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו, 04.05.2017).

³ במסגרת חוק משק החשמל, תשנ"ו-1996.

⁴ אבי בר-אלי "הממשלה מתקפלת, הרפורמה מצטמקת – והחשמל יתייקר" **The Marker** 05.11.2017, <https://www.themarker.com/dynamo/1.4567742>.

⁵ אבי בר-אלי "הרפורמה החדשה בחברת החשמל: 3,500 יפוטר, 60% מהתחנות יופרטו" **The Marker** 11.12.2016, <https://www.themarker.com/dynamo/1.3148604>.

התנועה למען איכות השלטון בישראל (ע"ר)

The Movement for Quality Government in Israel الحركة من أجل جودة السلطة في إسرائيل

משיכת ההליך בבג"ץ כתנאי להסכמה לרפורמה

7. אם לא די בכך שנציגי הממשלה הסכימו לריכוך הרפורמה באופן כה קיצוני, בנוסף לכך פורסם כי בתמורה לתמיכת ועד העובדים וההסתדרות במתווה המרוכז של הרפורמה, תמשוך המדינה את העתירה שהגישה לבג"ץ נגד הפעלת זכות השביתה בחברת החשמל ולמען ביטול פסיקת בית-הדין הארצי לעבודה בעניין.⁶

8. על חשיבותו של ההליך המתנהל בבית-המשפט העליון עמדנו כבר בעבר בפנייתנו אליכם לפני מספר שבועות (מכתבנו מצורף כנספח א' למסמך זה). כפי שצינו גם אז, החלטת שופטי בית-המשפט להוצאת צו על תנאי רמזה כי בכוונתם להתוות כלל חדש בדיוני העבודה בישראל, לפיו ניתן יהיה להגביל את זכות השביתה של עובדי מונופולים, כגון חברת החשמל, למול רפורמת שגיבשה המדינה.

9. אם כך, נראה שהכרעת בג"ץ בעתירה זו עשויה להביא לשינוי עצום במציאות הקיימת, במסגרתה רפורמות התייעלות רבות שיזמה המדינה במהלך השנים האחרונות נתקלו בהתנגדויות מצד ארגוני העובדים ובקשיים רבים שאלה הערימו. כראיה לכך, הרפורמה האמורה במשק החשמל, שעל אף שהתקבלה בחוק לפני מעל ל-20 שנה, טרם מומשה.

10. לכן, אנו מתקשים להבין מדוע המדינה, שהחליטה לעתור לבג"ץ מתוך כוונה להביא לביטול החלטה עקרונית שניתנה בבית-הדין הארצי לעבודה, הכובלת את ידיה ומעניקה לוועדי העובדים הגדולים כוח כה רב עד שהוא עולה על כוחה של הכנסת, חוזרת בה כעת ומתגמשת לטובת ועד עובדי חברת החשמל, תוך התעלמות מהשפעותיה הרחבות של החלטתה, לעניין רפורמות התייעלות נוספות העומדת לפתחו של המשק הישראלי.

11. החשיבות במתן פסק דין תקדימי על-ידי בג"ץ מתעצמת, בגין החשש שבהיעדר קביעה שיפוטית אחרת ישמש פסק דינו של בית הדין הארצי לעבודה כתקדים מנחה, הקובע חובת היועצות מוגברת של המדינה עם וועדי העובדים קודם גיבוש רפורמות התייעלות, וכן זכות שביתה רחבה כנגדן. הותרת פסק הדין של בית הדין הארצי על כנו, מהווה פגיעה של ממש ב"ריבונות" השלטון וביכולתו להוציא לפועל צעדים לייעול וקידום המשק.

12. אמנם, העתירה שהגישה המדינה נולדה מתוך מאבקה למימוש הרפורמה בחשמל. אולם ברצוננו להדגיש את החשיבות הגבוהה שבניהול משא ומתן על סוגיות מקצועיות, כגון

⁶ אבי בר-אלי "מחטף פוליטי, לא רפורמה" The Marker 05.11.2017, <https://www.themarker.com/dynamo/1.4567738>.

התנועה למען איכות השלטון בישראל (ע"ר)

The Movement for Quality Government in Israel الحركة من أجل جودة السلطة في إسرائيل

הרפורמה במשק החשמל, העתידות להשפיע על כלל הציבור בישראל באופן מנותק מהליכים משפטיים שמנהלת המדינה שמטרתם שינוי מדיניות וקביעה נורמטיבית בעניין זכויות העובדים למול הרגולציה במשק.

סיכום

13. לפיכך, אנו קוראים לכם שלא להיכנע לדרישות ועד העובדים למשוך את העתירה בתמורה להסכמתם לרפורמה המתגבשת, ולעמוד על כך שהחליך בבג"ץ יסתיים ויוכרע, בתקווה בביטול פסק הדין שניתן בבית הדין הארצי לעבודה.

14. כמו כן, אנו דורשים שהמו"מ שמתנהל למול ועד עובדי חברת החשמל וההסתדרות יתמקד בתנאי העסקתם וזכויותיהם במקום עבודתם בלבד, ולא יסטה לנושאים עליהם המדינה החליטה זה מכבר אשר מטרתם הפיכת משק החשמל לתחרותי – שינוי שהציבור הישראלי כולו משווע לו כבר שנים ארוכות.

15. לאור החשיבות הציבורית העליונה של הנושא, לתגובתכם המהירה נודה.

בברכה,

נילי אבן-חן, עו"ד
מנהלת מחלקת כלכלה ומחקר

רומי קאופמן, עו"ד
רכזת מחלקת כלכלה ומחקר

X

התנועה למען איכות השלטון בישראל (ע"ר)

The Movement for Quality Government in Israel الحركة من أجل جودة السلطة في إسرائيل

ב' חשוון, תשע"ח 22.10.2017

סומן: כ- 15730-17

לכבוד

מר שאול מרידור	מר שי באבד	ח"כ, ד"ר יובל שטייניץ	מר משה כחלון
מנכ"ל	מנכ"ל	שר האנרגיה	שר האוצר
<u>משרד האנרגיה</u>	<u>משרד האוצר</u>	<u>משרד האנרגיה</u>	<u>משרד האוצר</u>

נכבדיי שלום רב,

הנדון: קריאה להמשך ניהול ההליך בעניין רפורמת החשמל – בג"ץ 5037/17

מדינת ישראל נ' בית הדין הארצי לעבודה

בשם התנועה למען איכות השלטון בישראל, ע"ר (להלן: "התנועה"), הרינו לפנות אליך כדלקמן:

למול הבעייתיות הטמונה בפסק דינו של בית הדין הארצי לעבודה בעניין רפורמת החשמל, שקבע חובת היועצות מוגברת למדינה בגיבוש רפורמות התייעלות, וכן זכות שביתה רחבה כנגדן. קוראת התנועה לשר האוצר ושר האנרגיה, לנקוט בצעדים אקטיביים להמשך ניהול ההליך המשפטי נגדו בבג"ץ. זאת, לאור חשיבות הרפורמה, סיכויי ההצלחה הגבוהים בהליך, והשפעה הצפויה לפסק-דין תקדימי שימנע איומי השבתה של מונופולים חיוניים, על יחסי הכוחות בין המדינה לוועדי העובדים ועל רפורמות התייעלות במשק.

1. בחלוף למעלה מ-20 שנים מאז חקיקת חוק החשמל ב-1996,¹ טרם מומשו השינויים המבניים במשק החשמל כנדרש בחוק. לאורך השנים התקיים משא ומתן חוזר ונשנה בין נציגי הממשלה האחראים למשק החשמל, לבין הסתדרות העובדים החדשה וארגון העובדים של חברת חשמל לישראל (להלן: "וועדי העובדים"), בנוגע ליישום הרפורמה, ללא הצלחה.² כך נדחה יישום הרפורמה שוב ושוב, חרף היותה מעוגנת בחקיקה מחייבת למעלה משני עשורים.
2. בדצמבר 2015, לאחר הפוגה בת כשנתיים במשא ומתן בין הצדדים, הציעו נציגי הממשלה מתווה חדש לרפורמה (רביעי במספר),³ שזכה אף הוא כקודמיו, להתנגדות וועדי העובדים.⁴ יתירה מכך, כדי להפעיל לחץ אסטרטגי על גורמי הממשלה, פנו וועדי העובדים לבית הדין

¹ חוק משק החשמל, התשנ"ו-1996.

² דו"ח שנתי 66א (להלן: "דו"ח מבקר המדינה") עמ' 445; עסי"ק (ארצי) 18983-09-14 הסתדרות העובדים הכללית החדשה נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו, 4.5.17) פס" 8 לפסק דינו של כב' השופט פליטמן.

³ אבי בר-אלי "הרפורמה החדשה בחברת החשמל: 3,500 יפוטרו, 60% מהותחנות יופרטו" TheMarker (11.12.16).

⁴ מן הראוי לציין, כי לדידנו, אף המתווה העדכני אינו חף מליקויים, ביחוד בשל חבילת ההטבות ("הפיצויים") שהסכימה המדינה להעניק לעובדי חברת החשמל, בעלות כספית הנאמדת בכ-4 מיליארד ש"ח.

התנועה למען איכות השלטון בישראל (ע"ר)

The Movement for Quality Government in Israel الحركة من أجل جودة السلطة في إسرائيل

הארצי לעבודה, בערעור על החלטתו של בית הדין האזורי בחיפה משנת 2014,⁵ לפיה, המדינה תהיה חייבת לנחל משא ומתן עם העובדים לפני אימוץ כל רפורמה, וכל עוד מתקיים משא ומתן – העובדים לא ישבתו.

3. ביום 4.5.17 פורסם פסק דינו של בית הדין הארצי לענייני עבודה,⁶ במסגרתו נדחו (ע"י הרכב בראשות הנשיא, כב' השופט י. פליטמן) טענות המדינה הנוגעות לסמכותה לקדם רפורמה מקיפה במשק החשמל, על אף שזו הוסדרה בחוק, תוך שהוא מקבל את עמדת וועדי העובדים. במצב עניינים זה, כבל למעשה בית הדין את יכולתה של המדינה להוציא לפועל וליישם רפורמות הנוגעות למשק החשמל, שבדבר נחיצותן הכיר המחוקק לפני למעלה מעשרים שנים, מבלי שגיבשה תחילה מתווה מוסכם ומקובל על וועדי העובדים.

4. כך, בהינף קולמוס, ומבלי שניתנה לכך ההתייחסות המתאימה בפסק הדין, העניק בית הדין הנכבד כוח עצום, בלתי פרופורציונאלי כמעט, למספר ארגוני עובדים – ברובם ארגונים העובדים בגופים מונופוליסטיים – להחזיק את המדינה, ומתוך כך את הציבור הישראלי, כבני ערובה עת נתנה בידם את הכוח לסכל כל רפורמה הנחוצה למשק ולהגשמת האינטרס הציבורי הרחב תוך שהם מבכרים את האינטרס הצר של מספר מצומצם של עובדים.

5. משכך, פנתה התנועה ליועץ המשפטי לממשלה ולפרקליט המדינה ביום 7.5.17 בקריאה לעשות שימוש בכלים המנהליים המצויים בידיהם, ולעתור לבג"ץ כנגד תוצאת פסק הדין שניתן על ידי בית הדין הארצי. לשמחתנו, הם ראו עין בעין עמנו, את החשיבות בפתיחת הליך משפטי שכזה, ועתרו בשם המדינה נגד החלטתו האמורה של בית הדין הארצי לעבודה.

6. לשמחתנו הרבה, במסגרת ההליך המשפטי עלו אינדיקציות לכך שהתרכב השיפוט נוסח להסכים עם עמדת המדינה בנושא. בכללן ניתן להצביע, בין היתר, על הלך הרוח בדיונים ועל החלטת בג"ץ מיום 20.7.17 להוציא צווים על-תנאי נגד פסיקת בית הדין לעבודה. יש הרואים בדברים אף רמז לכוונה להתוות כלל חדש בדיני העבודה בישראל. לפיו, ניתן יהיה להגביל את זכות השביתה של עובדי מונופולים, כגון חברת החשמל, כלפי רפורמות שגיבשה המדינה. בייחוד, כשבעקבות השביתה צפויים להיפגע גורמים מתחרים ואו הציבור.⁸

7. כמו כן, ניכר כי בעקבות ההליך המשפטי נגרם שינוי משמעותי במאזן הכוחות בין המדינה לוועדי העובדים, שהודיעו באופן חד צדדי על ביטול העיצומים שנקטו נגד חברת חשמל,⁹ ופתחו במשא ומתן פתאומי עם נציגי המדינה. תגובתם של וועדי העובדים מעידה כאלף

⁵ ס"ק (ח"י) 14-08-38179 חברת החשמל לישראל בע"מ נ' הסתדרות העובדים הכללית החדשה (ניתן ביום 29.8.14).
⁶ ע"ק (ארצי) 14-09-18983 הסתדרות העובדים הכללית החדשה נ' מדינת ישראל (זמין בנבו, 4.5.17).
⁷ פנינו אליכם ביום 7.5.17 במכתב שנושא: "פסק הדין של בית הדין הארצי לענייני עבודה ע"ק (ארצי) - 09-18983-14 הסתדרות העובדים הכללית החדשה נ' מדינת ישראל", סומן ט-17-15488.
⁸ בין השאלות המופיעות בצו, דורש בית המשפט מהמשיבים לענות מדוע לא יבוטל פסק הדין של בית הדין הארצי לעבודה, מדוע לא ייקבע שהמדינה קיימה חובת ההיוועצות עימם, ומדוע לא תבוטל הרשאתם לשבות.
⁹ אבי בר-אלי "בג"ץ הוציא צו על תנאי נגד זכות השביתה בחברת החשמל" TheMarker (23.7.17).

התנועה למען איכות השלטון בישראל (ע"ר)

The Movement for Quality Government in Israel الحركة من أجل جودة السلطة في إسرائيل

- עדים על כך שחשו באיתות מטעם בג"ץ לכך שהוא עשוי להפחית באופן דרמטי מכוח המיקוח שלהם מול המדינה, ולאחר שהבינו "לאן הרוח נושבת", הסכימו לפשרה.
8. ואכן, על פי הפרסומים בתקשורת,¹⁰ בשבועות האחרונים פתחו נציגי הממשלה, במשא ומתן נמרץ וחשאי לגיבוש עסקה. במסגרתה, תסכים המדינה לסגת ממתווה הרפורמה העדכני עליו עמלה מזה כשנה, ותאמץ מתווה מרוכז שילווה בפיצויים נדיבים יותר. בתמורה, יסכימו וועדי העובדים, לאחר 20 שנות התדיינות, לממש את הרפורמה במשק החשמל.
9. דה עקא, שבמסגרת העסקה הנרקמת, המתווה לו צפויים להסכים לראשונה וועדי העובדים הינו מתווה מרוכז (המבוסס על "רפורמת השקשוקה" מ-2013),¹¹ תוך גניזת המתווה העדכני שנועד להביא למקסום התועלת מהרפורמה. ודוק, אילו המקור להסכמת וועדי העובדים היה ב"רצונם הטוב" לאמץ את הרפורמה ולהתייעל, ניתן היה להבין את "גלהבות" נציגי המדינה להסכים לפשרה באימוץ רפורמה מצומצמת. אך נהיר לכל כי חסיבה העיקרית לשובם של וועדי עובדים לשולחן הדיונים, נעוצה בחשש הממשי מפסיקת בג"ץ לטובת המדינה.
10. למול מציאות זו, סביר כי באם תמשיך המדינה בניחול ההליך המשפטי עד לשלב פסק הדין – יהיה בכך כדי להביא למימוש המתווה העדכני והראוי יותר.
11. יצוין, כי לא נעלמו מעינינו המשמעויות הנלוות להמשך ניהול ההליך המשפטי, אך אנו סבורים כי על המדינה לחתור לקבלת פסק דין מנחה בעניין, שיסדיר אחת ולתמיד את יחסי הכוחות בין המדינה לוועדי העובדים. לעמדתנו, בין שיפסוק בג"ץ לטובת המדינה ובין אחרת, ישנה חשיבות לעצם ההכרעה בשאלות אלו, העולות לפתחנו חדשות לבקרים.
12. ניסיון העבר מלמד כי רפורמות התייעלות מכל סוג שיזמה המדינה במהלך השנים האחרונות, נתקלו תדיר ב"מקלות בגלגלים" בדמות שביתה /או איומי שביתה מטעם וועדי העובדים בנופים הזקוקים להתייעלות. רובם ככולם, מוגדרים כמונופולים או בעלי מאפיינים מונופוליסטיים, והציבור תלוי בשירותים החיוניים אותם הם מספקים.
13. ואמנם, השימוש ב"נשק השביתה" הביא לרוב להגדלת חבילות התטבות ("הפיצויים") שניתנו לעובדים ללא תמורה ממשית, ולעיתים (כבמקרה של חברת החשמל) "נשק השביתה" הצליח למנוע מימוש רפורמות אליהן משווע המשק והציבור עשרות שנים.
14. מציאות זו יכולה להימנע בעתיד, באם תמשיך המדינה בניחול ההליך, ובמידה ובג"ץ יכיר באופן רשמי ומלא בלגיטימציה של המדינה כ"ריבון" לקדם רפורמות התייעלות במשק, וכן בחוסר הלגיטימציה של המונופולים החיוניים, לחשבית את המשק ולפגוע במתחריהם.

¹⁰ אבי בר-אלי "הדיל שיבטיח חסינות לוועדי העובדים החזקים במשק" **TheMarker** (15.10.17).
¹¹ רפורמה זו עוצבה ע"י צוות היגוי לביצוע רפורמה במשק החשמל ובחברת החשמל" בראשות מר אורי יוגב, הממונה על התקציבים דאז. לעניין זה ראו דו"ח מבקר המדינה בעמ' 464.

התנועה למען איכות השלטון בישראל (ע"ר)

The Movement for Quality Government in Israel الحركة من أجل جودة السلطة في إسرائيل

15. לכן, מעבר להפסד התועלת שתצמח ממימוש רפורמת החשמל העדכנית, ההחלטה שלא להמשיך בהליך המשפטי טומנת בחובה גם משמעויות רוחביות עצומות בהיקפן בדבר גורלן של רפורמות התייעלות דומות במשק, אותן מבקשת המדינה לקדם בימים אלו ואו רפורמות שתוצה לקדם בעתיד.

16. הגיעה העת, כי סוף כל סוף, תצא הבשורה מאת בית הדין הגבוה לצדק, ותתפשט ברחבי המשק, למען ידעו וועדי העובדים הגדולים כי אין זו זכותו של כל גוף חיוני ומונופוליסטי, לקום בבוקרו של יום, ולהכריז על שביתתו עד אשר תמלא המדינה כל רצונותיו ומשאלותיו.

17. ניטול כדוגמא את הרפורמה בנמלי-הים, עליה החליטה הממשלה כבר בשנת 2003,¹² והיא טרם מומשה עד היום. כידוע, בחודשים האחרונים, לאחר התדיינות קשה בבית הדין לעבודה, חזרה בה המדינה מעמדתה העקבית, והסכימה להעניק לעובדי הנמלים חסינות מפטורין, למשך כ-15 שנים, ובכך להשוות את מעמדם של עובדי דור ב' לעובדי דור א'.¹³ מחלך זה, שעלותו נאמדה בכ-2.5 מיליארד ₪ שמקורם בקופה הציבורית, נכפה על המדינה בשל לחציו של בית הדין הארצי לעבודה, ואיומי השביתה של ועדי העובדים בנמלי הים.¹⁴

18. ואולם, חדברים אינם מוכרחים להישאר כהווייתם, שהרי ככל שיינתן פסק דין תקדימי ומנחה לטובתה, תוכל המדינה לנהל משא ומתן אמתי והוגן גם למול עובדי הנמלים, שיביא להתייעלות, מבלי שיוכלו וועדי העובדים לאיים בהשבתת שערי המסחר של מדינת ישראל.

19. בשל הציפייה להסדרה המיוחלת של יחסי המדינה מול וועדי העובדים, הופתענו והתאכזבנו עד מאוד, להתבשר על כך שנציגי הממשלה ובראשם כבודכם, שר האוצר ושר האנרגיה, מוותרים על האפשרות להכרעה שיפוטית מקיפה בסוגיה זו, העשויה להביא להשפעה לדורות, ומוסרים אותה "תמורת נזיד עדשים" בדמות רפורמה מרוככת במשק החשמל.

20. החשיבות במתן פסק דין תקדימי על-ידי בג"ץ מתעצמת, בגין החשש שבהיעדר קביעה שיפוטית אחרת ישמש פסק דינו של בית הדין הארצי לעבודה כתקדים מנחה, הקובע חובת היוועצות מוגברת של המדינה עם וועדי העובדים קודם גיבוש רפורמות התייעלות, וכן זכות שביתה רחבה כנגדן. הותרת פסק הדין של בית הדין הארצי על כנו, מהווה פגיעה של ממש ב"ריבונות" השלטון וביכולתו להוציא לפועל צעדים לייעול וקידום המשק.

¹² ראו החלטת ממשלה 786.

¹³ לעניין זה נזכיר את מכתבנו מיום 15.6.17, אל היועץ המשפטי לממשלה, שעניינו "קריאה לבדוק את ההסכמה להעניק חסינות תעסוקתית לעובדי נמלי-הים" סומן כ-17-15567.

¹⁴ כך התבטא עורך-דין תקן, בא-כוח הסתדרות העובדים בדיון שבו הוחלט על הענקת הבטחת החסינות: "יש מבוי סתום, ואנחנו בתיק הזה מספיק זמן במבוי סתום. המבוי הסתום צריך להסתיים היום, באתח משתי דרכים, שנצא החוצה ונדבר שעה ונגיע להסכמה על ביטחון תעסוקתי ואנחנו מוכנים לחקיש לזה שעה במסדרון לכך. האופציה השנייה היא שנבקש מבית הדין לתת הכרעה בעיצומים המידתיים שביקשנו כי אנחנו חושבים שהם יפתרו את המבוי הסתום", דברים אלו, שתועדו בשורות 20-30 לפרוטוקול הדיון בסק"כ 13-07-40815 לשכת המסחר תל אביב והמרכז ג' הסתדרות העובדים (ניתן ביום 13.6.17), מבטאים יותר מכל את עוצמת האיום ב"נשק השביתה".

התנועה למען איכות השלטון בישראל (ע"ר)

The Movement for Quality Government in Israel الحركة من أجل جودة السلطة في إسرائيل

21. לפיכך, אף אם בסופו של דבר יוחלט שלא להמשיך בהליך המשפטי, ישנה חשיבות רבה להגעה להסכמות בדבר ביטול פסק הדין של בית הדין הארצי לעבודה, ולעיגון הסכמות אלו בפסק דין שייתן בג"ץ.
22. לאור כל האמור, אנו קוראים לכם להנחות את פרקליטות המדינה שלא לסגת מן ההליך המשפטי החשוב בו פתחתם בשם המדינה. אלא לקדמו באופן אקטיבי, במקצועיות ובנחישות, מתוך תקווה שסופו יביא לבשורה גדולה למשק ולציבור כולו.
23. למען הסדר הטוב יצוין, כי מכתב בעל תוכן דומה נשלח מטעמנו אל היועץ המשפטי לממשלה, עו"ד ד"ר אביחי מנדלבליט, ואל פרקליט המדינה, עו"ד שי ניצן.
24. לאור החשיבות הציבורית הרבה של הנושא הנדון, נודה לתשובתך המהירה.

בכבוד רב,

נילי אבן-חן, עו"ד

מנהלת מחלקת כלכלה ומחקר

יוסף גדליהו

רכז מחלקת כלכלה ומחקר

העתקים:

מר אורי יוגב, מנהל רשות החברות הממשלתיות, משרד האוצר

מר קובי אמסלם, הממונה על השכר והסכמי העבודה, משרד האוצר